

DAVID BRIN

KŘIŠŤÁLOVÉ SFÉRY

(The Crystal Spheres)

Měl jsem z pekla štěstí, že mě rozmrazili právě v tom roce, kdy sonda 992573-aa4 odeslala zprávu, že objevila živou hvězdu s rozbitou křišťálovou sférou. V té době bylo včetně mě rozmrazených pouze dvanáct astronautů, tak jsem přirozeně dostal šanci zúčastnit se celého toho dobrodružství.

Když si pro mne přilétli, ještě jsem o ničem nevěděl. Slézal jsem úbočí Sicilské plošiny ve velké pánvi, kterou poslední doba ledová vytvořila ze Středozemního moře. Já a pět dalších probuzených Spáčů jsme putovali tímto zázrakem a aklimatizovali jsme se na tuto dobu.

Byli jsme pestrý výběr ze všech možných dob, ale nikdo nebyl starší než já. Právě jsme opouštěli kdysi zatopené ruiny Atlantidy a putovali jsme lesními stezkami pod večerním přísvitem prstencového města vysoko nad našimi hlavami. Během staletí, která jsem prospal, se zářící pás obytného komplexu kolem naší planety rozrostl. Ve středních pásmech svítila nyní noc bledým světlem. Blízko rovníku už byla noc stěží rozeznatelná ode dne; tak pás světla na obloze zářil.

Nejen, že noc už nebyla tím, čím byla pro mého otce, když byl malý chlapec, změnila se i spousta jiných věcí. Neboť od dvaadvacátého století tu byly Střepy, vrhající barevné odlesky z míst, kde kdysi byly jen galaxie a hvězdy.

Není divu, že nikdo nic nenamítal proti zrušení pozemské noci. Lidé na asteroidech mohli na Střepy pohlížet s klidem, ale Pozemšťané nijak zvlášť netoužili hledět na tuto nepříjemnou připomínku.

Byl jsem rozehrátý sotva rok a ještě jsem se ani nedostal k tomu, abych se zeptal, jaké se píše století, natož abych se začínal poohlížel po nějaké práci. Probuzení Spáci mají obvykle deset let na to, aby vychutnali a zažili všechny změny, které se mezitím na Zemi a ve sluneční soustavě odehrály. Teprve pak se začínou rozhodovat o dalším životě.

Zvláště se to vztahovalo na astronauty pro daleký vesmír, jakým jsem byl já. Stát - nadčasově jší než kterýkoliv z jeho téměř nesmrtelných představitelů - měl nostalgickou slabost pro nás, podivíny, zástupce téměř zaniklé profese. Když astronaut procitne, může se nerušeně potulovat po proměněné Zemi a objevovat její divy. Dokonce si může dál představovat, že zkoumá nový svět, kam ještě lidská noha nevkročila, namísto vědomí, že dýchá stejný vzduch, jenž před mnoha staletími tolikrát naplňoval jeho plíce.

Čekal jsem, že mě nikdo na mé cestě probuzeného Spáče nebude vyrušovat. Proto mě toho večera u zalesněného úbočí Sicílie tak překvapilo krémově žluté vládní vznášedlo. Sneslo se dolů z kraj-kovitých mraků a zamířilo k tábořišti, kde jsme odpočívali a probírali události uplynulého dne.

Zvedli jsme se a sledovali jeho přilet. Zatímco se vznášedlo snášelo k nám, mí společníci nedůvěřivě pokukovali jeden po druhém. Přemýšleli, kdo je tak důležitý, že kvůli němu nekonečné zdvořilá vláda ruší naše soukromí a posílá dolů pod vrcholky Palerma létající slzu, která do téhle divočiny zjevně nezapadala.

Nechal jsem si svoje skryté pocity pro sebe. Ta věc si přilétla pro mě. Věděl jsem to. Neptejte se mé jak. Astronauti někdy prostě vědět to je vše.

My, kteří jsme byli za Střepy roztržštěné křišťálové sféry Slunce a zvenčí jsme hleděli na obyvatelné světy uvnitř vzdálených skořepin... My jsme ti, kteří tisknou tváře na výlohy cukráren a dívají se na věci, které nemohou mít. My jsme ti, kteří rozumějí hloubce našich depresí i žertu, jenž na nás Vesmír přichystal.

Biliardy jiných lidí - těch, kteří nikdy neopustili naše hřejivé žluté Slunce potřebují psychiatra k tomu, aby se mu vypovídali ze svých nevyléčitelných traumat. Většina lidí za svůj život pocítila jen občasné návaly Hluboké deprese, které mohou být snadno vyléčeny nebo ukončeny dlouhým spánkem, ale my astronauti jsme rozbili mříže naší klece. My víme, že naše neurózy způsobil největší vesmírný šprým.

Vykořčil jsem k mýtině, na kterou dosedlo vznášedlo. Mí společníci poznali, komu mohou děkovat za přerušovaný odpočinek. Skoro jsem fyzicky cítil jejich spalující pohledy.

Slza se otevřela a z jejích útroh vystoupila žena vysoké postavy. Měla strohou krásu soch, která nebyla na Zemi v módě během žádného z mých posledních čtyř životů. Určité nikdy nepodstoupila bioplastiku.

Přiznám se bez rozpaků, že jsem ji v první chvíli nepoznal, ačkoliv jsme byli třikrát manželé během těch pomalu plynoucích probdělých let. Úplně první věc, které jsem si na ní všiml, byla naše uniforma ... důstojnická uniforma profese, která byla zrušená před tisíci lety.

Stříbrná na tmavomodrém podkladu a oči, které propalovaly.

„Alice," vydechl jsem po chvíli. „Je to tedy pravda?"

Vykořčila mi vstříc a stiskla nabídnutou ruku. Musela vedet, jakou jsem v tu chvíli cítil slabost a napětí.

„Ano, Jošuo. Jedna z našich sond našla další roztržštěnou sféru."

„Nebude to omyl? Je to vážně živá hvězda?"

Potřásla hlavou a její oči říkaly ano. Tvář jí rámovaly černé kadeře, které se třpytily jako raketové trysky.

„Sonda hlásila pohotovost prvního stupně." V ústech jí zaskvíl úsměv. „Kolem celé hvězdy jsou Střepy, roztržštěné jako ty kolem Slunce. A sonda hlásila, že uvnitř jsou obyvatelné planety!"

Nahlas jsem se rozesmál a přitiskl ji k sobě. Mí přátelé zřejmě pocházeli z dob, kdy takové věci nebyly ve zvyku, protože si začali cosi překvapeně šepat.

„Kdy to bylo? Kdy jste zachytili tu zprávu?“

„Před několika měsíci, krátce po tvém rozmrazení. Světová rada říkala, že bys měl mít rok na adaptaci, ale já jsem přilétla hned, jak jsem se to dozvěděla. Čekali jsme už příliš dlouho, Jošuo. Mojše Bok potřebuje každého astronauta, který není v hibernaci. Jošuo, chceme, abys do toho šel s námi. Potřebujeme té. Naše expedice odlétá za tři dny. Poletíš?“

Ani se nemusela ptát. Znovu jsme se objali. A tentokrát jsem za víčky zadržoval slzy.

V posledních týdnech jsem přemítal, jakou práci si v tomto světě vyberu. Ale ani ve snu mě nenapadlo, že budu znovu astronautem pro daleký vesmír. Znovu si obleču uniformu a poletím ke hvězdám!

2

Celý projekt byl pod přísným utajením. Vládní psychiatři se domnívali, že by lidstvo nevydrželo další zklamání. Obávali se epidemie Hlubokých depresí a někteří se nám dokonce v přípravách expedice snažili zabránit.

Naštěstí si světová rada vzpomněla na dávný slib. My, astro-v nauti pro daleký vesmír, jsme se zavázali, že přestaneme s lety do kosmu, které vyvolávaly klamně naděje. Na oplátku byly vyslány do vesmíru miliardy automatických sond a my jsme měli právo prozkoumat každý svět, kolem kterého by sondy našly skořepinu rozbitou.

Když jsme s Alicí dorazili na Charon, právě vybírali kosmickou loď. Doufal jsem, že to bude Robert Rodgers nebo Ponce de Leon, kterým jsem oběma kdysi velel. Ale místo toho vybrali starý Pelenor. Byl dost velký pro naše účely a stále ještě ovladatelný.

Tahače nakládaly do lodi deset tisíc zmrzlíků ještě ve chvíli, kdy náš reketoplán minul Pluto a zahájil naváděcí manévry. Tady, v desetině vzdálenosti k Okraji, se Střepy třpytily kaskádami nepopsatelných barev. Svěřil jsem Alici řízení a fascinovaně jsem pozoroval zářící fragmenty roztržité křišťálové sféry Slunce.

Když byl můj dědeček malý kluk, byl Charon dějištěm podobné aktivity. Tisíce nadšených mužů a žen nastupovaly na kosmickou loď velkou jako polovina samotného Charonu a učinily z ní hotovou archu kolonistů, zvířat a potravin.

Tito první průzkumníci věděli, že nikdy neuvidí cíl své cesty. Ale nelitovali. Tehdy ještě netrpěli Depresemi. Tito lidé do svého tak primitivního kosmického korábu vložili naděje pro své vnuky a pro nádherný zelený svět, který citlivé teleskopy zaznamenaly u hvězdy Tau Ceti.

O desetitisíce prospaných let později jsem hleděl dolů z okénka na mamutí charonské kosmodromy. Pod námi kotvily vyrovnané řady kosmických lodí. Během dlouhých věků jich byly postaveny tisíce, od generačních lodí a hibernačních prámů až k vesmírným tahačům a honosným ponorkám do černých děr. Všechny ty lodě ležely nyní pod námi, všechny s výjimkou několika, které měly nehodu, nebo které rozbila v zoufalství jejich posádka. Všechny se vrátily na Charon s neúspěchem.

Hleděl jsem na ty nejstarší trupy generačních hvězdoletů a přemýšlel jsem o časech dětství svého dědečka, kdy nic netušící Pruž-kumník dosáhl Okraje a střetl se v desetině rychlosti světla s vnitřní stranou křišťálové sféry Slunce.

Posádka se nikdy nedozvěděla, na co vlastně narazili.

Začali právě pronikat nejvzdálenější oblastí sluneční soustavy -Dortovým oblakem, kde v ochablé přitažlivosti Slunce krouží jako sněhové koule biliardy komet. Průzkumníkovy přístroje byly zaměstnány zkoumáním těchto ledových balvanů; posádka chtěla vyplnit dlouhou cestu vědeckým výzkumem. Mimo jiné chtěli vyřešit záhadu hmotnosti komet. Jak je možné, ptali se astronomové už po staletí, že prakticky všechna tato ledová tělesa mají téměř stejnou velikost - průměr několika mil?

Průzkumníkovy přístroje sbíraly informace. Žádný z jeho pilotů si neuvědomoval, že se zakrátko stanou obětí Žertu bohů.

Když se střetl s křišťálovou sférou, na kratičký okamžik se s ním vyboulila ven. Průzkumník měl sotva čas na odvysílání spěšné laserové zprávy. Věděli jenom, že se děje něco podivného. Così je začalo trhat na kusy, jako by začala pukat samotná struktura prostoru.

Pak se křišťálová sféra roztržila.

A tam, kde bývala biliarda komet, jich byla najednou kvadri-liarda.

Vrak Průzkumníka nebyl nikdy nalezen. Možná se vypařil. Téměř polovina lidstva zahynula ve válce s kometami a když byly o staletí později planety opět bezpečné, po Průzkumníku nebylo ani stopy.

Nikdy se nepřišlo na to, jak se jim podařilo rozbít křišťálovou skořepinu. Snad nevědomost tehdejší posádky, že sféra vůbec existuje, způsobila to, co se později zdálo neproveditelné.

Qd té doby se blýskají na obloze Střepy. Slunce září uvnitř světelného hala, vytvářeného odlesky deseti kvadrilionů komet jako známka jediné živé hvězdy dosažitelné člověku.

„Už tam budeme,“ řekla Alice. Posadil jsem se do svého křesla a sledoval jsem, jak její hbité ruce tančí po řídicím panelu. Pak se objevil v našem zorném poli Pele-nor. Jeho trup matně zářil v odlescích Střepů.

Tahače ukončily nakládání kolonistů a vracely se zpět. Deset tisíc hybernizovaných zmrzlíků nevyžadovalo během letu mnoho péče, takže my astronauti jsme měli volné ruce na průzkum. A jestliže by živá hvězda měla vyhovující planetu, probudili bychom muže a ženy z hibernace a vysadili bychom je iha nový domov. Těchto není pochyb o tom, že Světová rada vybrala tyto potenciální kolonisty pečlivě. Přesto jsme měli příkaz nikoho nerozmrazovat, dokud nezjistíme příhodné podmínky pro kolonizaci. Možná tato cesta bude jen jedním z dalších zklamání a v tom případě by bylo lepší, kdyby zmrzlí či nevěděli, že podnikli cestu dalekou dvacet parseků táni a zase zpátky.

„Jdi na přistání," řekl jsem Alici. „Potřebuju se trochu projít."

Alice se usmála. „Tys byl vždycky netrpělivý. Typický astronaut. Musíš den dva počkat, Jošuo. Už brzy vylétneš z hnízda."

Nemělo smysl připomínat jí, že jsem se načekal déle než ona - koneckonců, téměř nejdéle ze všech lidí žijících nyní na Zemi. Nechal jsem si svůj neklid pro sebe a zaposlouchal jsem se do hudby sfér, která mi zněla hlavou.

V mé době existovaly čtyři způsoby, jak obejít Einsteina a dva způsoby, jak najít v jeho teorii mezeru. Všechny těchto metod Pele-nor ke své cestě využil. Putovali jsme přes Červí díru, kvantový bod a kolapsar. Když jsme dorazili k cíli, podivil jsem se, jak se naše sonda mohla dostat tak daleko a ještě odtud odeslat signál až k Zemi.

Náš cíl se nacházel v malé sousední galaxii Sochař. Cesta tam nám zabrala dvanáct let palubního času.

Cestou jsme minuli alespoň dvě stě živých hvězd, planoucích žlutým světlem, stabilních a osamělých. Každá z nich vykazovala známky planetární soustavy. Několikrát jsme proletěli tak blízko, že naše superskopy zachytily odrazy zářivé modrých vodních planet, kroužících svůdkyň, navěky mimo náš dosah.

V áávrších dobách jsme taková místa mapovali, napjatě jsme stáli na pokraji nebezpečné zóny a studovali jsme planety podobné naší Zemi. Pečlivě jsme tyto světy zaznamenávali pro den, kdy se lidstvu podaří provést úmyslně to, čehože Průzkumník dopustil z nevědomosti.

Jednou jsme se s Pelenem zastavili dva světelné dny daleko od jedné živé hvězdy - těsně před její křišťálovou sférou. Býlo tčrasi bláznovství přiblížit se k ní tak těsně, ale nemohli jsme si pomoci. Protože z jedné planety uvnitř vycházely modulované rádiové • vinyl Byla to teprve čtvrtá technologická civilizace, o které se lidstvo dozvědělo. Strávili jsme rušný rok vysíláním průzkumních robotů, ale ani jsme se nepokoušeli o navázání komunikace. Už jsme věděli, jak by takový pokus dopadl. Každá sonda vyslaná blíž k hvězdě by se střetla s její křišťálovou sférou. Sonda by se rozbila, zmizela by pod megatunami vysráže-ného ledu a vznikla by z ní nová kometa.

Jakýkoliv svazek paprsků, který bychom vyslali dovnitř, by způsobil podobnou reakci. Vytvořila by se reflexní plocha, znemožňující jakoukoliv komunikaci s bytostmi uvnitř skořepiny.

Mohli jsme ale zaznamenávat jejich vysílání. Křišťálová sféra fungovala jako jednosměrná bariéra pro modulované signály jakéhokoliv druhu. Rádiové vlny zevnitř ven propouštěla bez problémů.

V tomto případě jsme došli záhy ke zjištění, že jde o další rasu úlového typu. Tyto bytosti neměly ani ponětí o cestách do kosmu. Zklamání jsme nechali u hvězdy průzkumné roboty a pokračovali jsme v cestě.

Náš cíl jsme poprvé spatřili ze vzdálenosti několika světelných týdnů. Když se ukázalo, že sonda nelhala, naše vzrušení začalo nabývat na síle. Byla to opravdu živá hvězda - stará, stabilní a bez průvodce - a její přívětivě žluté světlo se lámalo na slabé zářící auře deseti kvadriliard sněhových vloček - Střepech roztržštěné křišťálové sféry.

„Je tu celá rodinka planet," hlásil Jen Čing, náš kosmofyzik. Jeho paže tápaly ve smyslovém detektoru a dotýkaly se v jeho šeru toho, co byly lodní přístroje schopné zjistit z této vzdálenosti.

„Cítím tři plynové obry, asi dva milióny asteroidů a..." chvíli počkal, aby si byl jistý, „... tři terestrické planety!"

To bylo povzbuzující. Alespoň jedna ze tří terestrických planet by se mohla nacházet v zóně života.

„Okamžik... jedna z menších planet obsahuje..." Jen vytáhl ruku z detektoru, strčil si prst do úst a chvíli ochutnával, kouleje očima jako degustátor vína.

„Voda," zamyšleně zamlaskal. ných drahách optimálních pro zřízení kolonií. Ale v porovnání s tímto systémem jsme amatéři. Každý kus skály, kroužící kolem této hvězdy, byl přeměněn. Pochodují dokola jako staří vojáci na cvičišti. Nikdy bych si nedovedl představit inženýrství takového rozsahu."

Mojše po mně střelil pohledem. Jako první důstojník jsem měl za úkol bránit loď, kdyby se Pelenor ocitl v úzkých. Také jsem měl za úkol ji zničit, kdybychom se nemohli vyhnout zajetí.

Již dávno jsme si uvědomili „Ano! Spousta vody. A cítím také život. Běžný uhlíkatý život na adeninovém základu. Hmmm. Navíc je chlorofylový a levotočivý!"

V nastalém halasu musel náš kapitán Mojše Bok zakřičet, aby ho bylo slyšet.

„Tak dobře, panstvo! Podívejte se, je jasné, že od téhle chvíle se nikdo z nás moc nevyspí. Taigová, připravila jste seznam osob na rozmrazení pro případ, že najdeme vyhovující planetu?"

Alice vytáhla z kapsy seznam. „Je připravený, Mojše. Mám tam biology, techniky, planetology, krystalografy..."

„Měla byste také nechat probudit nějaké archeology a tlumočníky," dodal Jen suše.

Všimli jsme si, že Jen má ruce opět ve smyslovém detektoru a na tváři zasněný výraz.

„Naši civilizaci trvalo tři tisíce let, než ustálila asteroidy na oběžjednu věc. Jestliže živé hvězdy s rozbitými skořepinami jsou vzácné a celé lidstvo po nich touží, po tomtéž může toužit i jiná civilizace. Kdyby se jiným bytostem podařilo roztrítit svou skořepinu a nyní by stejné jako my putovaly vesmírem a hledaly by jinou otevřenou živou hvězdu, co by je mohlo napadnout jako první při spatření naší lodi?

Vím, co by napadlo nás. Napadlo by nás, že ta druhá kosmická loď musí odněkud pocházet... z jiné otevřené hvězdy.

Mou starostí bylo zajistit, aby nikdo nemohl Pelenor sledovat na cestě zpět k Zemi.

Kývl jsem na svou asistentku Joko Murukamiovou, aby mne následovala do obranné kopule. Aktivovali jsme palební pult a čekali, zatímco Mojše vydal příkaz pilotům, aby se začali opatrně přibližovat.

Joko přejížděla po pultu nedůvěřivým pohledem. Určité pochybovala o účinnosti našeho megaterawattového laseru proti technologii na takové úrovni, jakou popisoval Jen.

Pokrčil jsem rameny. Zanedlouho se uvidí. Mojí povinností byla obsluha zbraní a autodestrukční nálože. Pozorné jsem sledoval, jak se situace vyvíjí, ale myšlenky mi zalétly do vzpomínek.

V dobách před mezihvězdnými korábí - před tím, než Průzkumník prorazil kříšťálovou sféru Slunce a způsobil dvousestletou válku s kometami - lidstvo dospělo k otázce, nad kterou mnoho tehdejších myslitelů strávilo bezesné noci. Jak se zdokonalovaly teleskopy, jak biologové začínali odhalovat tajemství života a dokonce s ním začali manipulovat, stále víc lidí obracelo oči k obloze a kladlo si otázku: „Kde k čertu všichni jsou?”

Velké měsíční dalekohledy sledovaly planety u nejbližších hvězd. I nedokonalé spektrometry jedenadvacátého století potvrzovaly stopy života. Filozofové se oháněli výpočty, které dokazovaly, že galaxie musí překypovat obydlými světy.

A když se začaly stavět první kosmické korábí, filozofové se začali divit. Jestliže cesta ke hvězdám je tak jednoduchá, jak se zdálo, jak to, že úrodné planety nejsou už dávno osídleny někým jiným?

Nakonec se o to začínáme pokoušet my. I velice umírněné odhady rychlosti naší expanze ukazovaly, že jsme schopni rozesít kolonie po celé Galaxii za několik málo milionů let. Tak proč už to nikdo neudělal? Proč jsme nenašli žádné známky mezihvězdných dopravních linek? Proč jsme nezaregistrovali galaktickou radiokomunikační síť?

A co je ještě více zarážející - proč jsme nenašli ani jediný důkaz, že Země byla v minulosti osídlena? V té době jsme si už byli jisti, že na Zemi nikdy nepřistáli návštěvníci z jiných světů.

Vemte si například období prekambria.

Před věkem ještěřů, před rybami a trilobity, dokonce ještě před amébami panovalo na Zemi období dlouhé dvě miliardy let, ve kterém byly jedinými formami života primitivní jednobuněčné organismy bez jádra, pomaloučku směřující k vytvoření základních struktur života.

Během celé té doby žádní mimozemští kolonisté Zemi nenavštívili. To víme jistě, protože jakýkoliv odpad, který by po sobě zanechal, by změnil na této planetě celý vývoj života. Obyčejná dřevá latrina by oceány naplnila vyššími organismy, které by brzy vytlačily naše primitivní jednobuněčné předky.

Dvě miliardy let bez kolonizace... a žádné rádiové signály... Filozofe jedenadvacátého století to nazvali Velké ticho. Doufali, že mezihvězdné korábí naleznou odpověď.

První z těchto lodí, Průzkumníkovi, se nějak podařilo roztrítit kříšťálovou sféru, o jejíž existenci jsme neměli ani tušení, a nechtěně záhadu vysvětlil.

Během války s kometami, která pak následovala, jsme neměli čas na filozofování. Narodil jsem se uprostřed této války a prvních sto let života jsem strávil v malých řvoucích raketách, ve kterých jsme rozbíjeli a rozháněli ledové balvany. Kdybychom to nedělali, dopadaly by s ničivými účinky na naše nechráněné planety.

Vlastně jsme mohli nechat Zemi zpustošit. Koneckonců, více než polovina lidstva žila v té době na umělých satelitech, které se daly snadněji bránit než jakákoliv planeta. Bylo by to vlastně logické. Ale lidstvo popadl amok, když se matička Země dostala do ohrožení. Asteroidy s milióny obyvatel se hnaly do drah letícím kometám jenom aby zachránily svět, který osídlenci znali pouze z knih a jako mihotavé modré světélko na noční obloze. Psychologům trvalo dlouho, než pro to našli vysvětlení. V té době to vypadalo jako nějaké božské šílenství.

Konečně byla válka u konce. Komety byly zkrocené, znovu jsme začali vzhlížet k obloze. Byly postavené nové mezihvězdné korábí, dokonalejší než ten první.

Teprve ve dvanácté lodi se pro mne našlo místo a to čekání mi zachránilo život.

Prvních sedm lodí skončilo špatně. Zatímco vysílaly vítězoslavné zprávy, že se blíží ke krásným zeleným planetám, které objevily, roztrítily se o neviditelné kříšťálové skořepiny. A na rozdíl od posádky Průzkumníka jejich smrt nepřinesla lidstvu nic. Kříšťálové sféry zůstaly neporušené a lodě se proměnily v oblak komet.

Všichni jsme tak doufali... ale ti, kteří pamatovali Průzkumníka, tajili obavy. Zdálo se, že lidstvo může konečně volně dýchat. Roznesli bychom naše vejíčka do nových hnízd a nemuseli bychom se už bát přelidnění nebo stagnace.

A najednou naše naděje pohasly - roztrštěné o ty neviditelné smrtící sféry.

Staletí trvalo, než jsme se jen naučili včas zaregistrovat tyto zóny smrti. Jak je to možné, ptali jsme se. Jak může být vesmír tak sprostý? Byl to všechno jenom nějaký obrovský žert? Co to je za obludné bariéry, které odporují všem zákonům fyziky a nepustí nás k těm krásným planetám, po nichž tolik toužíme?

Tři století bylo lidstvo v lehkém šoku.

O léta nejhlubší Deprese jsem přišel. Zkoumal jsem v té době sféru kolem Tau Ceti. Když jsem se vrátil zpátky, věci se už trochu urovnaly. Ale vrátil jsem se do sluneční soustavy, která ztratila kus svého srdce. Málokdy byl na Zemi nebo na asteroidech slyšet znovu opravdový smích.

Nakonec jsem se i já uložil ke spánku a přetáhl jsem si přes hlavu příkrývku na několik set let.

Celá posádka si oddechla, když kapitán Bok odvolal pohotovost zbraní. Spustil jsem ruku z autodestrukční spouště a vstal jsem. Napětí mne opouštělo v několika záchvatech třesu, Alice mne musela podpírat, dokud jsem se neudržel sám na nohou.

Mojše odvolal poplach, protože systém této hvězdy byl pustý.

Přesněji řečeno, bylo tu množství živých tvorů, ale žádný z nich nebyl inteligentní.

Velké asteroidy měly geniálně vybudovaný soběstačný ekosystém, absorbující velkými kolektory sluneční paprsky. Na dvaceti měsících rostly v ohromných sklenících stromy. Ale nebyla tu žádná doprava, žádné rádiové ani světelné signály. Jenovy detektory nezjistily ani aktivitu technického charakteru, ani myšlenkový dotek analyticky uvažujících bytostí.

Cítil jsem vzrušení, když jsme kličkovali špalírem těchto asteroidů; příliš dlouho jsme prováděli takové manévry jen v důvěrně známých prostorách sluneční soustavy.

Během prvních staletí po té kříšťálové krizi se mnozí lidé stále domnívali, že bude možné žít mezi hvězdami. Byli to hlavně obyvatelé asteroidů, kdo vykřikoval, že planety jsou beztak ošklivé, nemotorná tělesa. Kdo by je tedy potřeboval?

Vyrazili k mrtvým hvězdám –červeným obrům a malým rudým trpaslíkům, k těsným dvojhvězdám a nestabilním soustavám. Mrtvé hvězdy nebyly chráněny žádnou kříšťálovou sférou. Kolonisté našli v blízkosti těchto slunců kroužící shluky hmoty a založili na nich města, jaká měli doma.

Každý z těchto pokusů skončil během několika generací neúspěchem. Kolonisté jednoduše ztratili zájem o plození potomků. Psychologové nakonec usoudili, že příčina leží v onom božském šílenství, které nám pomohlo vyhrát válku s kometami.

Jednoduše řečeno, lidé sice mohli žít na asteroidech, ale potřebovali vědět, že nedaleko od nich je jejich modrá planeta potřebovali ji vidět na obloze. Je to naše smůla, ale nejsme prostě schopní žít v kosmu v úplné samotě.

K tomu, aby byl vesmír náš, potřebujeme obyvatelné vodní planety.

Tuto vodní planetu jsme pojmenovali Dlouhá pout' podle báje o králi Pelenorovi, jehož jméno naše loď nese. zářila modrými a hnědými barvami pod závojem sněhobílých mraků. Hodiny jsme kroužili nad tímto světem a plakali jsme.

Alice probudila deset zmrzlíků – prominentních vědců, za které se Světová rada zaručila. Přenechali jsme jim místo u průzoru a připojili jsme se k nim, když jim začaly téct slzy štěstí po tvářích.

Pelenor by těžko zvládl průzkum tohoto systému sám. Strávili jsme rok zprovozňováním a upravováním několika prastarých lodí, které jsme tu našli, a vybrané skupiny lidí prozkoumaly každé těleso této planetární soustavy.

Druhým rokem se stovky biologů rozjely po celé Daleké pouti. Biologové prozkoumali genofond místní flory a fauny a začali modifikovat pozemské rostlinstvo, aby vyhovovalo místnímu ekosystému a nepůsobilo v něm nerovnováhy. Brzy na to se pustili do zvířat v našich genových tancích.

Inženýři vzrušeně zkoumali asteroidy a zjistili, že mohou uvést do chodu generátory biohmoty, které tu po sobě předchozí civilizace zanechala. Miliardy kolonistů by se tu hned mohli pustit do práce.

Ale s největším napětím jsme čekali na zprávy archeologů. Pomáhal jsem jim, když jsem neměl práci s pilotováním lodí. V zavátých ruinách Starého města na okraji Dlouhého údolí jsme společně kupili hromady nálezů k roztřídění a analýze.

Zjistili jsme, že si obyvatelé říkali Nataralové. Jak jsme očekávali, byli nám velice podobní –dvounoží, s devíti prsty a zvláštním výrazem obličeje. Po dlouhém pozorování jejich soch a obrazů jsem dokonce začal rozeznávat jemné rysy v obličejích a nepatrné nuance v jejich výrazech. Po rozluštění jazyka jsme se dozvěděli nejen jméno jejich rasy, ale i něco z její historie.

Na rozdíl od jiných inteligentních bytostí, které jsme doposud mohli zpoza skořepin pozorovat, byli Nataralové individuálové a průzkumníci. Také začali pronikat do svého planetárního systému po dějinách barvitých, zářivých i temných, jako byly naše.

Stejně jako my, i oni měli dva velké sny. Toužili po hvězdách, po větším prostoru. A také si přáli setkat se se svými sousedy, s jinými rozumnými bytostmi.

Když stavěli svůj první mezihvězdný koráb, vzdali se snu o sousedech. Nebylo známky, že by někdo někdy navštívil jejich svět. Z hvězd se ozývalo jen mlčení. Proto svůj koráb zasvětili druhému snu – prostoru pro expanzi.

A za několik týdnů po startu roztříštili kříšťálovou sféru svého slunce.

Celé týdny jsme ještě jednou pročetli přeložené texty. A znovu od začátku. Celé věky jsme hledali způsob, jak zničit tyto smrtící bariéry kolem živých hvězd. A najednou jsme měli odpověď.

Nataralům se stejně jako nám podařilo zničit pouze jedinou křišťálovou sféru. Jejich vlastní.

Následky byly naprosto stejné, včetně války s kometami, které skoro zničily jejich rozvinutou civilizaci.

Odpověď byla jednoznačná. Ty smrtící bariéry byly zničitelné, ale pouze zevnitř.

A ve stejné době, kdy se tato myšlenka vynořila, archeologové odkryli Obelisk.

Náš přední lingvista Garcia Cardenas rád všechno dramatizoval. Když jsme s Alicí navštívili jeho tábor u základů právě odkrytého památníku, trval na odložení všech diskusí o svém objevu až na následující den. Místo toho pro nás připravil se svými spolupracovníky večeři a na počest Alice pronesl přípitek.

Přijímala jejich poklony s úsměvem, pak se znovu posadila a věnovala se našemu dítěti.

Starých zvyků se člověk těžko zbaví a jen několika málo ženám se dosud podařilo překonat touhu plodit děti, přetrvávající staletí. Alice byla mezi prvními ženami, které si nechaly reaktivovat vaječníky, aby mohly přivést na náš nový svět dítě.

Po skončení hostiny na mne Garcia kývl a vedl mne za stan. Šli jsme dolů se svahu po pěšince vedoucí k vykopávkám. Na cestu nám svítil prstenec asteroidů, které Nataralové umístili natrvalo na rovníkovém nebi.

Došli jsme až ke kovově lesklé zdi, která se tyčila vysoko nad naše hlavy. Byla zhotovena z materiálu, který naši technici teprve začali analyzovat, a měla mimořádnou schopnost odolávat času. Na stěně byly vyryty znaky, nesoucí poselství o posledních Nataralech.

Něco z toho příběhu jsme znali už z jiných přeložených záznamů. Ale samotný konec Nataralů byl pro nás stále hádankou a nemalým důvodem k nervozitě. Měli tu nějakou zhoubnou epidemii? Vzbouřili se snad inteligentní stroje, které jejich i naše civilizace používaly, a zničily své pány? Vymklo se jim jejich vyspělé bioinženýrství z rukou?

Co jsme věděli bylo, že Nataralové trpěli. Stejně jako lidé, i oni našli dveře k jiným planetám zamčené. Oba jejich velké sny vzaly za své podobně jako křišťálová sféra kolem jejich hvězdy. Stejně jako lidé si prožili svá léta hysterie.

Ve tmě hlubokého výkopu mi Cardenas slíbil, že se dozvím pravdu.

Zatímco připravoval přístroje, naslouchal jsem zvukům okolního pralesa. Tento svět překypoval životem. Byla tu roztodivná stvoření, některá jako výsledek genetického inženýrství. V jejich zvířatech, v jejich umění a architektuře i v jejich beznaději jsem cítil blízkost k Nataralům.

Byl jsem rád, že jsme získali tento svět pro lidstvo, protože to znamenalo osvobození. Ale přesto jsem litoval, že jsme se s jejich civilizací nesetkali.

Cardenas mě zavedl ke smyslovému analyzátoru, usazenému u základů Obelisku. Ruce jsme ponořili do jeho temnot a na tváři monolitu se objevilo světlo. Podle toho, kudy světlo putovalo, jsme cítili žal posledních dní Nataralů.

Dotkl jsem se rozeznělého povrchu. Cardenas mě nechal, abych pocítil Poslední hodinu tak, jak ji cítili Nataralové.

Podobně jako my, i Nataralové prošli dlouhým obdobím hořkosti, dokonce delším než my. I jim musel vesmír připadat jako vtip.

Život byl ve vesmíru hojný. Ale inteligence se objevovala jen pomalu a zřídka, se spoustou nevydařených startů. Mnohé z civilizací neměly myšlenky na dobývání vesmíru a jiných planet.

Ale kdyby křišťálové sféry neexistovaly, ty vzácné civilizace, kde se lety do kosmu rozvinuly, by začaly s osídlováním. Druhy jako jsme my by začaly pronikat dál a snad by došlo i ke kontaktu, namísto věčného hledání v kupce se na. Vyspělejší rasa by mohla jiným, začínajícím, pomoci překonat počáteční krize.

Kdyby křišťálové sféry neexistovaly...

Ale ony tu byly. Poutníci po hvězdách nemohli osídlovat planety, protože skořepiny mohly být rozbity jen zevnitř. Jak se najednou zdál vesmír krutý.

Alespoň tak to Nataralům připadalo.

Ale vytrvali. Po letech strávených hledáním živých hvězd jejich sondy objevily pět obyvatelných vodních planet bez ochranných skořepin.

Ruka se mi zachvěla, když jsem se dotkl koordinátů těchto přístupných světů. Hrdlo se mi sevřelo nad velikostí daru, který nám Obelisk poskytl. Proto mě Cardenas nechal tak dlouho čekat!

Ale kam tedy Nataralové odešli? A proč? Pět obyvatelných světů jim určitě dodalo naději.

Na Obelisku bylo jedno málo srozumitelné místo. Hovořilo se tam o černých dírách a o času. Znovu a znovu jsem se dotýkal toho místa, zatímco Cardenas sledoval moje reakce. Konečně jsem začal chápat.

„Ohromné vejce!“ vydechl jsem. „Tak k tomu křišťálové sféry slouží?“

Cardenas se usmál. „Díváš se na to moc teleologicky, Jošuo. Je pravda, že skořepiny vypadají jako dílo rukou nějakého stvořitele. Ale spíše to bude výtvar přírody než velkolepý záměr. Jisté je jedno. Bez křišťálových sfér bychom teď neexistovali. Inteligentní život by byl vzácnější a hvězdy by byly téměř bez života. Proklínali jsme křišťálové sféry deset tisíc let,“ povzdechl si Cardenas. „Nataralové ještě déle -než konečně pochopili.“

Kdyby křišťálové sféry neexistovaly...

Přemýšlel jsem o tom celou noc a pozoroval jsem bledé mihotavé odlesky zvolna se pohybujících Sřtěpů, mezi kterými prosvítaly jasnější hvězdy.

Kdyby křišťálové sféry neexistovaly, první civilizace s rozvinutou kosmickou dopravou by osídliła galaxie. I kdyby většina inteligentních ras nepodnikala lety do vesmíru, příchod agresivních kolonizátorů by byl dříve či později nevyhnutelný.

Kdyby křišťálové sféry neexistovaly, první poutníci po hvězdách by obsadili všechny světy, které by našli.

Dvě století před objevem naší křišťálové sféry se lidé divili, proč k tomu nikdy nedošlo na Zemi.

Jak to, že nás za celé tři miliardy let nikdo nekolonizoval? Byla to právě skořepina kolem Slunce, která uchránila náš svět před zásahem zvenčí... která naši kolébku uchovala v klidu a izolaci.

Kdyby křišťálové sféry neexistovaly, první vesmírní poutníci by zaplnili Galaxii a možná celý okolní vesmír. Totéž bychom udělali my, kdyby nebylo smrtících skořepin. Dějiny těchto světů by byly navždy změněny. Nikdo si nedovede představit, jaké by to mělo následky.

Bariéry tedy ochraňovaly světy, dokud se na nich nevyvinul život schopný rozbít skořepinu zevnitř.

Ale nač to všechno bylo? K čemu byla ochrana mláďat, když měla vyrůst do hořkého osamění v dospělosti?

Představil jsem si, jaké to muselo být pro úplně první rasu poutníků po hvězdách. I při sebevětší trpělivosti jim nebylo souzeno navštívit jinou živou hvězdu. Nemí divu, že propadali zoufalství.

Nyní jsme my, lidé, obdařeni šesti krásnými světy. A přestože jsme se s Nataraly nesetkali, můžeme alespoň číst jejich knihy a poznat jejich civilizaci. A v jejich pečlivých záznamech se můžeme dočíst o ještě starších rasách, které se vyvinuly na těch ostatních pěti světech, každá do osamělého vesmíru.

Možná, že za miliardu let bude vesmír více připomínat svět science fiction z časů mého dědečka. Možná pak povedou rušné obchodní linky mezi množstvím obydlěných světů.

Ale my, stejné jako Nataralové, jsme přišli příliš brzo. Jsme odsouzeni k tomu stát se prastarou, zapomenutou civilizací.

Vzhlédl jsem ještě jednou k souhvězdí, které jsme pojmenovali Fénix a kam Nataralové před miliardami let odešli. Nemohl jsem vidět černou hvězdu, která se stala jejich cílem, ale věděl jsem přesně, kde se nachází. Nechali za sebou naprosto přesné instrukce.

Pak jsem se obrátil od hvězd a Sřtěpů a vešel jsem do stanu, kde spala Alice s naším dítětem. Zítra budeme mít perný den. Slíbil jsem Alici, že si začneme stavět dům na svahu nad Starým městem.

Zamumlala cosi ze spánku a přitulila se blíž, když jsem vklouzl vedle ní do postele. Dítě spalo tiše v kolébce u našeho lůžka. Objal jsem Alici a zhluboka dýchal.

Ale spánek přicházel jen pomalu. Musel jsem myslet na to, co nám Nataralové zanechali. Vlastně... co nám propůjčili.

Mohli jsme užívat jejich šesti světů za podmínky, že je budeme obhospodařovat s rozumem. Na stejnou podmínku přistoupili i oni, když se ujímali čtyř světů dávno opuštěných Lap-klenny, jejich předchůdci na osamělých cestách mezi hvězdami... a Lap-klennové s tím souhlasili při osídlování tří sluncí Thwoozoonů...

Dokud v nás bude touha osídlovat hvězdy, tyto světy budou naše. Ale jednou se naše touhy změní. Nové planety už nebudou naším největším magnetem. Nataralové už pochopili, že budeme víc a víc myslet na naši osamělost. Víím, že mají pravdu. Jednou naši praprapravenci zjistí, že už nemohou déle vydržet mlčenlivý vesmír. Budou unaveni těmi nádhernými planetami. V tom okamžiku se náš rod sebere a vypraví se směrem k černé hvězdě.

A tam, na horizontu masivní černé díry, nalezneme Nataraly, Lap-klenny i Thwoozoony, čekající ve sféře zpomaleného času.

Naslouchal jsem, jak vítr třepotá stanem a záviděl jsem svému praprapravnu. Už teď bych se těšil na setkání s ostatními hvězdnými poutníky, se kterými máme tolik společného.

Ano, mohli bychom Čekat těch několik biliard let, dokud většina skořepin nebude rozbitá a vesmír bude vířit aktivitou. Ale jak bychom za tu dobu zestárli... pak bychom byli opravdu Pradávnou rasou.

Jaká civilizace by si vybrala takový osud? Lepší je zůstat mladý, dokud vesmír konečně nebude zábavnějším místem.

Rasy starší než my už na tento den čekají v zastaveném čase na okrajích černých děr. Tam nás také přivítají stejné jako ostatní pamětníky raného vesmíru.

Přivinul jsem svou ženu blíž k sobě. Ve spaní cosi povzdechla. Když konečně přišel spánek i na mne, cítil jsem se lépe než kdy jindy za posledních tisíc let. Cítil jsem se velmi, velmi mladý.

Přeložil IVAN ADAMOVIČ